

Isaac Asimov
NADÁCIA
NA ROZHRANÍ

Štvrtá kniha

Ljndeni

Nadácia na rozhraní

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindenisk
www.albatrosmedia.sk

Lindenisk

Isaac Asimov

Nadácia na rozhraní – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

NADÁCIA NA ROZHRAŇÍ

Isaac Asimov

NADÁCIA NA ROZHRANÍ

Z angličtiny preložil Patrick Frank.

Do šarištiny preložil Michal Frank.

Ljndeni

Venované Betty Prashkerovej, ktorá nástojila,
a Lesterovi del Reyovi, ktorý dobiedzal.

OBSAH

	Prológ	II
I	Radný	15
2	Starostka	37
3	Historik	54
4	Vesmír	78
5	Hovorca	97
6	Zem	121
7	Farmár	141
8	Farmárka	160
9	Hyperpriestor	182
10	Zasadanie	196
11	Sayshell	225
12	Agent	240
13	Univerzita	273
14	Vpred!	302
15	Gaia-S	329
16	Konvergencia	345
17	Gaia	373
18	Kolízia	406
19	Rozhodnutie	429
20	Záver	451

PROLÓG

Prvé Galaktické impérium čakal pád. Upadalo a rozpadalo sa už po stáročia, no uvedomil si to len jediný človek.

Bol to Hari Seldon, posledný veľký vedec prvého Impéria, ktorý naplno rozvinul psychohistóriu – vedu o ľudskom správaní redukovanú na matematické rovnice.

Konanie jednotlivca je nepredvídateľné, ale Seldon zistil, že správanie dostatočne veľkého davu sa dá štatisticky spracovať. Čím väčší dav, tým vyššia úroveň dosiahnutej presnosti. No a on pracoval s populáciou na miliónoch obývaných planét v galaxii.

Rovnice mu prezradili, že ak Impériu nik nepomôže, rozpadne sa a ďalšie povstane z jeho trosiek až po tridsiatich tisícoch rokov agónie a utrpenia. Keby sa však podarilo zmeniť niektoré podmienky, toto medzivládie by sa mohlo skrátiť na jedinú tisícku rokov.

Na dosiahnutie tohto cieľa založil dve vedecké kolónie, ktoré nazval „Nadácia“. Celkom úmyselne ich umiestnil na „opačné konce galaxie“. Prvá z nich sa mala zamerať na prírodné vedy a vznikla všetkým pred očami. Existencia druhej, zameranej na psychohistorické a „mentálne“ vedy, sa strátila v tichu.

V prvých troch knihách nadačnej ságy sa dozvedáme príbeh prvých štyroch storočí medzivládia. Prvá Nadácia (známa skrátka ako Nadácia, lebo o druhej takmer nik nevedel) vznikla ako malá komunita stratená v prázdnote galaktickej periferie. Pravidelne čelila krízam, v ktorých jej rozhodovanie obmedzovali premenné faktory ľudských vzťahov v kom-

binácii so spoločenskými a s ekonomickými trendmi danej doby. Mohla sa posunúť len istým smerom, a keď to urobila, zakaždým sa pred ňou otvorili celkom nové obzory. Všetko išlo podľa plánu dávno mŕtveho Hariho Seldona.

Prvá Nadácia mala vedu na nepomerne vyššej úrovni ako zvyšok galaxie, a tak postupne ovládla barbarské planéty v svojom okolí. Úspešne čelila vojnovým vládcam, ktorí využili rastúcu anarchiu a odtrhli sa od umierajúceho Impéria. Musela čeliť aj zvyškom samotného Impéria pod velením posledného silného imperátora a posledného schopného generála – a porazila ho.

Zdalo sa, že slávny Seldonov plán prebieha hladko a druhé Impérium vznikne presne vtedy, keď to predpokladal – s minimom pohrôm v období medzivládia.

Psychohistória je však štatistická veda. Vždy v nej existuje malá možnosť, že sa niečo pokazí. Presne to sa aj stalo – pokazilo sa niečo, čo Hari Seldon nepredpovedal. Odkiaľsi sa objavil muž s prezývkou Mul a s mentálnymi schopnosťami v galaxii, v ktorej ich nemal prakticky nikto. Dokázal ľuďom meniť emócie a tvarovať myseľ tak, že sa jeho najväčší odporcovia stávali najoddanejšími služobníkmi. Armády sa mu nemohli postaviť na odpor, lebo jednoducho nechceli. Prvá Nadácia padla a zdalo sa, že Seldonov plán je v troskách.

Ostávala ešte záhadná druhá Nadácia, ktorú nečakaný Mulov nástup zastihol nepripravenú, no postupne sa chystala na protiútok. Jej najsilnejšou obranou bol fakt, že nik nevedel, kde sa vlastne nachádza. Mul sa ju snažil nájsť a definitívne tým dobyť galaxiu. Poslední z tých, ktorí ostali verní prvej Nadácii, ju zase hľadali, aby im pomohla.

Ani jedna strana ju nenašla. Mulovi uštedril ranu najprv rázny čin Bayty Darrellovej, ktorý následne poskytol druhej Nadácii čas na zorganizovanie vhodných krokov a defini-

tívne zastavenie tohto mutanta. Pomaly sa pripravovalo obnovenie Seldonovho plánu, no druhá Nadácia takpovediac prišla o krytie. Prvá už teraz vedela o jej existencii a nestála o budúcnosť, v ktorej ju budú riadiť mentalisti. Po hmotnej stránke mala jasnú prevahu a druhú Nadáciu brzdilo nielen to, ale aj fakt, že sa musí znova poriadne utajiť.

Nakoniec sa jej to podarilo pod vedením Prvého hovorcu Preema Palvera. Dovolila prvej Nadácii myslieť si, že vyhrala a celkom ju zničila, takže mohla ďalej naberať sily po celej galaxii bez obáv z tajomnej konkurencie.

Teraz beží 498. rok od vzniku celého projektu. Prvá Nadácia je na vrchole síl, no jeden muž neverí na vonkajšie zdanie...

I RADNÝ

I

„Samozrejme, že tomu neverím,“ povedal Golan Trevize na širokých schodoch Seldonovej siene a pozrel na mesto zaliate slnkom.

Planéta Terminus mala mierne podnebie a vysoký pomer oceánov k súši. Keď na nej zaviedli systém na ovládanie počasia, bola ešte pohodlnejšia a podľa Treviza aj nudnejšia.

„Ani v najmenšom tomu neverím,“ zdôraznil s úsmevom. Biele rovné zuby mu zvýrazňovali mladickú tvár.

Jeho spoločník, radný Munn Li Compore – napriek nadačným zvyklostiam prijal aj stredné meno – len neisto pokrútil hlavou. „Čomu presne neveríš? Že sme to dokázali? Že sme zachránili mesto?“

„Tomu, pravdaže, verím. Dokázali sme to, nie? A Seldon vravel, že to dokážeme, že konáme správne a sám to vedel už pred päťsto rokmi.“

Compore stlmil hlas takmer do šepotu. „Pozri sa, neprekáža mi, keď mi hovoríš také veci, lebo to pokladám len za prázdne reči. Ak to však budeš vykrikovať na verejnosti, môžu ťa počuť aj ďalší, a ak mám povedať pravdu, nechcel by som stáť pri tebe, keď udrie blesk. Nie som si istý, ako presne trafi.“

Trevizov úsmev to ani v najmenšom neoslabilo. „Vari je zlé povedať, že sme mesto zachránili? A že sme to dokázali bez vojny?“

„Nebolo ju proti komu viesť,“ poznamenal Compór. Vlasy mal žlté ako maslo, oči modré ako nebo a stále odolával nutkaniu zbaviť sa týchto nemoderných odtieňov.

„Nikdy si nepočul o občianskej vojne, Compór?“ opýtal sa ho Trevize. Bol vysoký, mal mierne zvlnené čierne vlasy a zvykol si pri chôdzi zakvačiť prsty pod opasok z jemných vláken.

„Občianskej vojne o polohu hlavného mesta?“

„Tá otázka bola dosť závažná, aby spustila seldonovskú krízu a zničila Hannisovi politickú kariéru. V posledných voľbách nás oboch dostala do rady a ostala visieť...“ pokýval rukou ako jazýčkom na váhach.

Na schodoch spomalil, ignorujúc ostatných členov vlády, médiá aj vymódené známe osobnosti, ktoré sa zhromaždili na Seldonov návrat (aspoň teda na návrat jeho hologramu).

Všetci teraz kráčali dolu schodmi, smiali sa, rozprávali, vychutnávali si veľkoleposť tejto chvíle a fakt, že Seldon schvaľuje ich konanie.

Trevize zastal a nechal davý prúdiť okolo seba. Compór, ktorý šiel dva kroky pred ním, sa tiež zastavil, akoby ich spájalo neviditeľné lano. „Ty nejdeš?“ opýtal sa.

„Nie je sa kam ponáhľať. Zasadanie rady sa nezačne, kým starostka Brannová svojím klasicky mľandravým tempom neprejde situáciu pekne slabiku po slabike. Načo sa ponáhľať? Aby sme si vypočuli ďalší nekonečný prejav? Pozri sa na mesto!“

„Vidím ho. Aj včera som ho videl.“

„Áno, ale videl si ho, keď ho pred päťsto rokmi založili?“

„Štyristodeväťdesiatosem,“ opravil ho Compór automaticky. „O dva roky sa bude sláviť pol tisícročia, a ak sa nič nestane, starostka Brannová bude stále v úrade. Dúfajme, že všetky iné alternatívy sú veľmi nepravdepodobné.“

„Dúfajme,“ zopakoval Trevize sucho. „Ale aké to bolo, keď pred päťsto rokmi založili Nadáciu? Len jediné malé mesto obývané skupinou ľudí, ktorí mali za úlohu zostaviť encyklopédiu, ktorú nikdy nedokončili.“

„Ale isteže dokončili.“

„Myslíš súčasnú Galaktickú encyklopédiu? Tá je celkom iná ako encyklopédia, na ktorej pracovali vtedy. Je v počítači a denne sa reviduje. Videl si niekedy ten ich nedokončený originál?“

„Myslíš v Hardinovom múzeu?“

„V Múzeu Salvora Hardina a počiatkov Nadácie. To je jeho plný názov, keď už tak trváš na presnosti údajov. Bol si sa tam na ňu pozrieť?“

„Nie. Mal by som?“

„Ani nie. Nestojí za to. Ale aj tak, skupina encyklopedistov tu vytvorila jadro mesta – jediné mestečko na svete takmer celkom bez kovov obiehajúcom okolo hviezdy ďaleko na okraji galaxie, mimo všetkého diania. Teraz, o pol tisícročia neskôr, sme niečo ako prímestská planéta. Celý Terminus je ako jeden veľký park a kovov môžeme mať, koľko sa nám zachce. Sme v centre všetkého.“

„Nie celkom,“ namietol Compór. „Stále obiehame slnko ďaleko od zvyšku galaxie. Stále sme len na periférii.“

„Ale kdeže! To hovoríš bez premýšľania. Práve o tom bola táto posledná seldonovská kríza. Sme viac ako len planéta Terminus. Sme Nadácia, ktorá zo svojho miesta na okraji vystiera chápadlá do celej širšej galaxie. Môžeme to robiť, lebo nie sme izolovaní vôbec ničím okrem polohy, a tá sa neráta.“

„Dobre. Beriem.“ Compóra to zjavne nezaujalo, takže len zišiel o ďalší schod. Pomyselné lano sa medzi nimi naplo zase o niečo viac.

Trevize vystrel ruku, akoby ho chcel vytiahnuť naspäť nahor. „Nechápeš, aké je to dôležité, Compor? Došlo k obrovským zmenám, ale my akoby sme ich vôbec neakceptovali. V hĺbke duše túžime po malej Nadácii, po jedinom drobnom svete, aký sme obývali za starých čias. Za čias železných hrdinov a šľachetných svätcov, ktoré sú navždy preč.“

„Ale no tak!“

„Myslím to vážne. Pozri sa na Seldonovu kryptu. Pri prvých krízach v dobe Salvora Hardina to bola len sieň s malou sálou, v ktorej sa objavoval hologram Hariho Seldona. Teraz je to kolosálne múzeum, no máme v ňom rampu zo silového poľa? Posuvné dráhy? Gravitický výťah? Nie! Máme len tieto schody a chodíme po nich hore-dolu ako kedysi Hardin. V divných a nepredvídateľných časoch ustrašene lipneme na minulosti.“

Vášnivo rozhodil rukami. „Vidíš nejaký stavebný prvok z kovu? Nevidíš. Za čias Salvora Hardina tu ani žiadny byť nemohol, pretože Terminus nemal skoro žiadne vlastné kovy a len minimum tých dovozových. Dokonca sme tu nainštalovali starý plast, čo rokmi zružovel, aby sa návštevníci z iných svetov pri ňom mohli pristaviť a vraviť: ‚Do galaxie! To je ale roztomilý starý plast!‘ Hovorím ti, Compor, je to jeden veľký klam.“

„Takže tomuto neveríš? Seldonovej krypte?“

„Ani jej obsahu,“ dodal Trevize pošepky. „Neverím, že má význam krčiť sa na okraji galaxie len preto, lebo to robili naši predkovia. Podľa mňa by sme mali byť v centre všetkého.“

„Ale Seldon vraví, že nemáš pravdu. Seldonov plán funguje, ako má.“

„Viem, viem. Každé dieťa na Terminuse vyrastá vo viere, že Hari Seldon pripravil zázračný plán, že pred piatimi sto-

ročiami predvídal úplne všetko, že založil Nadáciu tak, aby prechádzala predpovedanými krízami, pri ktorých sa objavuje jeho holografický záznam a hovorí minimum toho, čo potrebujeme vedieť na ceste k ďalšej kríze. Že nás takto povedie tisíc rokov, až kým nevybudujeme druhé, veľkolepejšie Galaktické impérium na troskách starých zničených štruktúr, ktoré sa pred piatimi storočiami už rozpadali a pred dvomi definitívne zanikli.“

„Ale prečo mi to všetko hovoríš, Golan?“

„Lebo sa ti snažím vysvetliť, že je to len klam. Celé je to jeden veľký klam. Na začiatku to možno bolo niečo iné, ale teraz je to len obyčajný podfuk! Nie sme svojimi vlastnými pánmi. Nie sme to my, kto plní Seldonov plán.“

Compur sa naňho skúmavo pozrel. „Také veci som už od teba počul, Golan, ale vždy som si myslel, že sa ma len snažíš vyviešť z miery čoraz väčšími hlúposťami. Lenže teraz mám pocit, akoby si to myslel vážne, do galaxie!“

„Ale isteže to myslím vážne.“

„To predsa nemôžeš. Buď je to nejaký zložitý žartík na môj účet, alebo ti úplne preskočilo.“

„Ani jedno, ani druhé,“ vyhlásil Trevize ticho a zakvačil si palce za opasok, akoby už nepotreboval zdôrazňovať svoju vášeň gestami. „Pravda, kedysi som o tom len špekuloval, lebo som to nemohol podložiť ničím okrem intuície. Táto dnešná fraška mi však odhalila jasnú a tvrdú pravdu a ja ju zase ukážem celej rade.“

Compur sa zhrozil. „Ty si sa fakt zbláznil!“

„Ako myslíš. Poď so mnou a počúvaj.“

Spolu vykročili po schodoch. Boli na nich poslední – všetci ostatní už zišli dolu. Trevize šiel trochu vpred a Compur si zozadu nečujne mrmlal: „Blázon!“

Starostka Harla Brannová otvorila zasadanie výkonnej rady. Na prítomných sa pozerala bez výraznejšieho záujmu, nik však nepochyboval, že presne vie, kto sa dostavil a kto ešte nie.

Sivé vlasy mala vytvarované do účesu, ktorý nebol výrazne mužský ani ženský. Bol to jednoducho jej štýl a nič viac. Jej strohá tvár sa rozhodne nepreslávila svojou krásou, na druhej strane ju v nej však ani nikto nehľadal.

Bola to najschopnejšia správkyňa na planéte. Nikto ju neobviňoval – ani nemohol – z geniality ľudí ako Salvor Hardin a Hober Mallow, ktorí sa tak výrazne zapísali do dejín prvých dvoch storočí Nadácie, no nik ju nemohol spájať ani s vrtochmi dedičného rodu Indburovcov, ktorí vládli Nadácii tesne pred nástupom Mula.

Jej prejavy nejatrili emócie a nemala ani nadanie na dramatické gestá, dokázala však robiť tiché rozhodnutia a držať sa ich tak dlho, ako to pokladala za nevyhnutné. Nemala žiadnu výraznú charizmu, no mala dar presvedčiť voličov, že tie tiché rozhodnutia naozaj budú správne.

Podľa Seldonovej doktríny sa historickým zmenám takmer nedá vyhnúť (s výnimkou tých nepredvídateľných, na ktoré seldonisti často zabúdajú napriek desivej skúsenosti s Mulom), Nadácia si môže za každých okolností nechať hlavné mesto na Terminuse. Nie je to však nevyhnutné. Päťsto rokov starý Seldonov hologram pri poslednom vystúpení pokojným hlasom oznámil, že zotrvanie na Terminuse je pravdepodobné na 87,2 %.

Ešte aj pre seldonistov to znamenalo, že existuje viac ako dvanásťpercentná šanca, že sa centrum presunie niekam bližšie k stredu Nadačnej federácie aj s neblahými následkami,

ktoré to podľa Seldona prinesie. Nakoniec sa to nestalo najmä zásluhou starostky Brannovej.

Bolo isté, že to nedopustí. Aj napriek výraznej strate popularity trvala na tom, že Terminus je tradičným sídlom Nadácie a má ním aj ostať. Politickí oponenti ju v karikatúrach zobrazovali (vlastne aj celkom výstižne) s predsunutým žulovým kvádom miesto pevnej brady.

No a teraz jej názor podporil aj sám Hari Seldon, takže aspoň načas získala ohromnú politickú výhodu. Podľa niektorých ľudí pred rokom tvrdila, že ak ju Seldon v plánovanom vystúpení podporí, bude to vnímať ako úspešné naplnenie svojho poslania a odíde do dôchodku. Po takomto triumfe jej postačí úloha váženej štátničky bez rizík spojených s ďalšími politickými šarvátkami.

Nik jej to neveril. V politických šarvátkach bola doma tak ako málokto pred ňou a teraz, keď Seldonov hologram prišiel a zase odišiel, už o dôchodku nehovorila ani v náznakoch.

Rozprávala dokonale jasným hlasom bez akýchkoľvek pokusov o potlačenie nadačného prízvuku (v minulosti bola aj veľvyslankyňou na Mandresse, ani tam však neprijala starý imperiálny spôsob reči, ktorý prišiel do módy spolu s kvázi imperiálnymi tendenciami vo vnútorných provinciách).

„Seldonovská kríza sa skončila,“ povedala, „a veľmi rozumná tradícia velí, že sa nemajú konať žiadne represálie voči tým, ktorí stáli na nesprávnej strane sporu. Mnoho pozitívnych ľudí verilo, že majú dobrý dôvod chcieť niečo iné ako Hari Seldon. Nemá význam ponižovať ich natoľko, až im neostane nič iné, len chrániť vlastnú sebaúctu popieraním celého Seldonovho plánu. Druhá veľmi rozumná tradícia velí tým, ktorí prehrali, aby sa s tým zmierili bez zbytočnej trdnomyseľnosti či ďalších rečí. Vec je už navždy rozhodnutá pre obe strany.“

Odmlčala sa, chvíľu prechádzala očami po členoch zhromaždenia, a pokračovala: „Vážení členovia rady, uplynula polovica času – polovica z tisícročia medzi starým a novým Impériom. Nezaobišla sa bez ťažkostí, ale podarilo sa nám prejsť nemalý kus cesty. Už teraz sme takmer galaktickým impériom a neostávajú nám žiadni závažnejší vonkajší nepriatelia.

Bez Seldonovho plánu by medzivládie trvalo tridsaťtisíc rokov. Po tridsiatich miléniách rozpadu by ľuďom možno neostalo dosť síl na vytvorenie nového Impéria. Možno by už navždy žili len v osamotených a zrejme aj umierajúcich svetoch.

Za všetko, čo dnes máme k dispozícii, vďačíme Harimu Seldonovi a musíme sa aj naďalej spoliehať na jeho myseľ spred piatich storočí. Od tejto chvíle už hlavné nebezpečenstvo pochádza len od nás samých, a preto nesmieme dopustiť žiadne oficiálne spochybňovanie Seldonovho plánu. Musíme sa ticho a pevne dohodnúť, že sa už nebudú vznášať žiadne oficiálne pochybnosti, kritiky či odsúdenia plánu. Musíme ho bezvýhradne podporiť. Jeho platnosť sa znova a znova potvrdzuje už po celých päť storočí. Ide v ňom o budúcnosť ľudstva a nesmie sa umelo deformovať. Súhlasíte?“

Odpoveďou jej bolo tlmené mrmlanie. Takmer sa ani ne-namáhala potvrdiť si pohľadom, ako jej návrh prijímajú. Dobre poznala všetkých členov rady a vedela, ako budú reagovať. Takto krátko po jej obrovskom triumfe sa neodvážia nič namietajú. Možno niekedy na budúci rok, ale nie teraz. No a problémy budúceho roka bude riešiť, až nastanú.

Vždy s jednou výnimkou...

„Chcete určovať, čo si majú ľudia myslieť, pani starostka?“ opýtal sa Golan Trevize z uličky medzi sedadlami. Hororil nahlas, akoby chcel kompenzovať mlčanie ostatných. Ani sa neunúval posadiť na svoje miesto, ktoré mal ako nový člen rady vyhradené až celkom vzadu.

Brannová ani nezdvihla zrak. „A aký je váš názor, pán radný Trevize?“

„Podľa mňa vláda nemôže zakázať slobodný prejav. Každý človek – a dvojnásobne členky a členovia rady, ktorých presne na to zvolili občania – musí mať právo diskutovať o politických otázkach dňa a žiadna z nich sa nedá celkom oddeliť od Seldonovho plánu.“

Brannová si prekrížila ruky a zdvihla zrak. Z tváre sa jej nedalo nič vyčítať. „Pán radný Trevize, vstúpili ste do debaty nevhodne a neprimerane. Keďže som sa vás však spýtala na názor, poviem vám, čo si o ňom myslím.“

Čo sa týka Seldonovho plánu, neexistuje žiadne obmedzenie slobody prejavu. Obmedzuje nás v nej len samotný plán. Môže existovať množstvo spôsobov, ako interpretovať udalosti, kým Seldonov hologram vysloví konečné rozhodnutie, jeho verdikt sa už však nemôže v rade ďalej kritizovať. Rovnako nie je prípustné spochybňovať ho už vopred rečami ako: „Keby Hari Seldon povedal to a to, tak by sa mýlil.““

„Ani keby to tak človek úprimne cítil, pani starostka?“

„V tom prípade by mohol takýto názor vyjadriť ako súkromná osoba v súkromnom kontexte.“

„Znamená to teda, že vaše navrhované obmedzenia slobody slova sa majú týkať výlučne a len verejných činiteľov?“

„Presne tak. Nie je to nič nové. Tento princíp už použilo viacero starostov z rôznych politických strán. Súkromný názor nič neznamená, oficiálny však má svoju váhu a môže byť nebezpečný. Nedošli sme tak ďaleko len preto, aby sme zbytočne riskovali.“

„Rád by som podotkol, pani starostka, že tento váš princíp sa aplikoval len veľmi zriedka, príležitostne a vždy len na konkrétne rozhodnutia rady. Nikdy ho nepoužili na niečo také obrovské a nedefinovateľné, ako je Seldonov plán.“

„Práve ten potrebuje najväčšiu ochranu, lebo práve v ňom môže spochybňovanie napáchať najhoršie škody.“

„Pani starostka Brannová, vy odmietate zobrať do úvahy...“ Trevize sa obrátil k ostatným radným, ktorí to ticho sledovali so zatajeným dychom ako súboj na život a na smrť, „... skutočnosť, že máme pádny dôvod myslieť si, že žiadny Seldonov plán neexistuje!“

„Práve dnes sme si na vlastné oči potvrdili, ako dobre funguje,“ namietla. O čo hlasnejšie prednášal svoje názory Trevize, o to tichšie naňho reagovala.

„Práve pre to, čoho sme dnes boli svedkami, dámy a páni z rady, si môžeme byť istí, že Seldonov plán, ako nás o ňom učili, jednoducho nemôže existovať.“

„Pán radný Trevize, hovoríte nepatrične a nesmiete v tom ďalej pokračovať.“

„Mám na to mandát, pani starostka.“

„Práve ste oň prišli, pán radný.“

„Mandát mi nemôžete len tak vziať. V rade neprebehlo oficiálne hlasovanie, a aj keby ste ho zariadili, mám právo spochybniť jeho legálnosť.“

„Strata vášho mandátu nemá nič spoločné s mojimi vyhláseniami na ochranu Seldonovho plánu.“

„A čím ju teda chcete odôvodniť?“

„Ste obvinený z vlastizrady, pán radný. Na ochranu dobrého mena rady som vás nedala zatknúť priamo na jej zasadaní, ale vonku vás čakajú dvaja príslušníci bezpečnosti, ktorí vás po odchode vezmú do väzby. Teraz vás musím požiadať, aby ste bez zbytočného rozruchu odišli. Samozrejme, ak sa rozhodnete pre nejaké nerozumné kroky, budeme to pokladať za priame ohrozenie bezpečnosti a príslušníci vás zadržia priamo v sieni. Dúfam však, že to naozaj nebude nutné.“

Trevize sa zamračil. V sále panovalo hlboké ticho. (Vari to očakávali všetci okrem neho a Compóra?) Pozrel sa na dvere. Nič nevidel, no musel predpokladať, že starostka neblafuje.

„Ale ja re-re-reprezen...“ Od zúrivosti sa až zajakával. „Zastupujem nemalú voličskú základňu, pani starostka!“

„Nepochybne z vás bude veľmi sklamaná.“

„Na základe akých dôkazov vznášate toto nepodložené obvinenie?“

„To sa včas ukáže, ale uisťujem vás, že máme všetko, čo treba. Ste mimoriadne indiskrétny mladý muž a neuvedomujete si, že niekto by mohol byť vašim priateľom, a pritom odmietať vašu vlastizradu.“

Trevize sa bleskovo zvrtol a pozrel do Comporových modrých očí. Prijali jeho pohľad s kamenným chladom.

Starostka pokojne povedala: „Všetci ste boli svedkami toho, že po mojom poslednom vyhlásení sa pán Trevize obrátil k pánovi Comporovi. Odídete dobrovoľne, pán radný, alebo nás prinútite zatknúť vás na hanbu sveta priamo v rokovacej sále?“

Golan Trevize sa obrátil, znova vykročil po schodoch a za dverami sa po jeho boku objavili dvaja uniformovaní muži.

Harla Brannová za ním zdanlivo chladne hľadela, potom však cez privreté pery nečujne šepla: „Blázon!“

3

Liono Kodell bol riaditeľom bezpečnosti počas celého funkčného obdobia starostky Brannovej. Rád vravel, že sa v práci nepotrhá, nik však nevedel posúdiť, či je to naozaj tak. Nevyzeral na klamára, to však ešte nemuselo nič znamenať.

Pôsobil vľúdny, priateľským dojmom, čo sa na túto prácu celkom hodilo. Mal trocha podpriemernú výšku, trocha nadpriemerný obvod pása, husté fúzy (veľmi nezvyčajné na Terminuse), ktoré už dnes svietili skôr bielou ako hnedou, a na vrecku inak fádneho overalu výložku v primárnych farbách.

„Sadnite si, Trevize,“ prikázal Golanovi. „Ak sa dá, rád by som to udržal v priateľskom duchu.“

„V priateľskom duchu? S vlastizradcom?“ Trevize si zakvačil palce za opasok a ostal stáť.

„S človekom obvineným z vlastizrady. Ešte sme nedospeli do bodu, keď by sa obvinenie – hoci aj z úst samotnej starostky – rovnalo usvedčeniu. Dúfam, že k tomu ani nikdy nedospějeme. Mojou úlohou je očistiť, ak sa to dá. Oveľa radšej to spravím teraz, keď to ešte nikomu a ničomu neublížilo, ak nerátam vašu ranenú pýchu, ako by som to mal ťahať na verejný súd. Dúfam, že v tomto súhlasíte.“

Treviza to neobmáčkilo. „Nepokúšajte sa získať si ma. Vašou úlohou je tlačíť na mňa, akoby som naozaj bol vlastizradca. Ja ním však nie som a bridí sa mi, že to musím pred vami dokazovať. Prečo by ste nemali vernosť Nadácii radšej dokazovať vy mne?“

„V princípe je to možné. Smutná realita však hovorí, že na mojej strane je všetka moc a na vašej žiadna. Z tohto dôvodu vypočúvam ja vás, a nie naopak. Keby nejaké podozrenie padlo aj na mňa, zrejme by ma zbavili funkcie a potom by ma vypočúval niekto iný, kto by sa ku mne, ako dúfam, nesprával o nič horšie ako ja k vám.“

„A ako sa ku mne hodláte správať?“

„Ako k rovnocennému, možno aj ako k priateľovi, ak sa tak budete správať aj vy ku mne.“

„Nemal by som vás pozvať na pohárik?“ opýtal sa Trevize trpkou.

„Možno neskôr, ale nateraz si hlavne sadnite. Žiadam vás o to ako priateľ.“

Trevize chvíľu váhal a potom ho poslúchol. Ďalší odpor mu pripadal zbytočný. „A čo teraz?“ vyzvedal.

„Teraz vás požiadam, aby ste odpovedali na moje otázky pravdivo, vyčerpávajúco a priamo.“

„A čo keď to neurobím? Aká hrozba za tým stojí? Psychická sonda?“

„To, dúfam, nie.“

„Aj ja dúfam, že nie. Voči radnému by ste si niečo také nedovolili. Nenašli by ste prostredníctvom nej žiadnu zradu a po oslobodení by som získal vašu politickú hlavu možno aj so starostkinou. Takmer by to aj stálo za trápenie so sondou.“

Kodell zamračene pokrútil hlavou. „To, nie. Vylúčené. Je tam priveľké riziko poškodenia mozgu. Niekedy sa hojí len veľmi pomaly a rozhodne by vám to nestálo za to. Rozhodne. Viete, stáva sa, že sondu použijú ako zúfalý posledný pokus, a potom...“

„Vyhrážate sa mi, Kodell?“

„Iba uvádzam veci na pravú mieru, Trevize. Nenechajte sa pomýliť – ak budem musieť, použijem hoci aj sondu. Ani keby ste boli nevinný, nemáte právo na žiadne kompenzácie.“

„Čo presne chcete vedieť?“

Kodell stisol spínač na stole pred sebou. „Moje otázky a vaše odpovede sa budú nahrávať ako audio aj video. Nechcem od vás počuť nič, na čo sa nepýtam, ani nič, čo by sa odklášalo od jasnej odpovede. Momentálne o nič také nestojím. Nepochybne mi rozumiete.“

„Rozumiem, že nahráte len to, čo sami chcete,“ vyhlásil Trevize pohrdavo.

„To je pravda, ale opäť, nenechajte sa pomýliť – neskreslím nič z toho, čo povieť. Buď to použijem, alebo nie, ale

to je všetko. Vy však viete, čo nepoužijem, a tak zbytočne neplytvajte mojím aj vaším časom.“

„To sa ešte uvidí.“

„Máme dôvod domnievať sa, pán radný Trevize,“ začal Koddell tak strojene, až bolo celkom jasné, že už nahráva, „že ste opakovane na verejnosti tvrdili, že neveríte v Seldonov plán.“

Trevize sa pomaly opýtal: „Ak som to hovoril verejne a opakovane, čo ešte vám treba?“

„Nestrácajme čas malichernými hádkami, pán radný. Viete, že som od vás chcel otvorené priznanie s vašim hlasovým profilom za podmienok, pri ktorých sa jasne a dokonale ovládate.“

„Lebo prípadná hypnóza či chemické ovplyvňovanie by zmenilo môj hlasový profil?“

„Veľmi výrazne.“

„A potrebujete dokázať, že ste na radného nepoužili žiadne nelegálne prostriedky? To vám nemôžem mať za zlé.“

„To ma teší, pán radný. Môžeme pokračovať? Opakovane ste na verejnosti tvrdili, že neveríte v Seldonov plán. Pri púšťate to?“

Trevize pomaly vyberal najvhodnejšie slová. „Neverím, že to, čomu hovoríme Seldonov plán, v sebe nesie dôležitosť, ktorú mu zvyčajne pripisujeme.“

„To je príliš nejasné tvrdenie. Mohli by ste ho spresniť?“

„Môj názor je taký, že štandardná predstava, podľa ktorej Hari Seldon pred päťsto rokmi využil matematickú vedu psychohistóriu na vypracovanie modelu budúcnosti ľudstva do posledného detailu, a to, že sa na ceste od prvého Galaktického impéria k druhému držíme vytýčeného kurzu s najvyššou pravdepodobnosťou, je skrátka naivné. Nemôže to byť pravda.“

„Chcete povedať, že podľa vášho názoru Hari Seldon nikdy neexistoval?“

„Ale kdeže! Samozrejme, že existoval.“

„Že nikdy nevyvinul vedu s názvom psychohistória?“

„Nie. Nič také som, samozrejme, nemyslel. Pozrite sa, pán riaditeľ, keby som na to dostal príležitosť, vysvetlil by som rade presne to, čo teraz vám. Pravda o tom, čo hovorím, je jednoznačná...“

Riaditeľ bezpečnosti ticho, no neskrývane, vypol nahrávanie.

Trevize sa zamračil a prestal s vysvetľovaním. „Prečo ste to urobili?“

„Mrháte mojím časom, pán radný. Nežiadal som vás o politický prejav.“

„Chceli ste, aby som vám vysvetlil svoj názor, nie?“

„Vôbec nie. Chcem, aby ste odpovedali na otázky – jednoducho, priamo a presne. Odpovedajte len na to, čo sa pýtam, a nepridávajte k tomu nič, na čo sa nepýtam. Urobte to a môžeme rýchlo skončiť.“

Trevize vyhlásil: „Inak povedané, snažíte sa zo mňa vymámiť vyhlásenia, ktoré potvrdia oficiálnu verziu toho, čo som podľa vás spáchal.“

„Žiadame vás len o pravdu a môžem vás uistiť, že ju nebudeme nijako skresľovať. Skúsme to odznova. Hovorili sme o Harim Seldonovi.“ Nahrávanie už zase bežalo a Kodell pokojne zopakoval: „A o tom, že nikdy nevyvinul vedu s názvom psychohistória?“

„Samozrejme, že vyvinul vedu, ktorej dnes hovoríme psychohistória,“ odvetil Trevize so slabo potláčanou netrpezlivosťou. Dokonca k tomu podráždene mávol rukou.

„A vy by ste ju definovali ako... čo?“

„Do galaxie! Zvyčajne sa definuje ako matematický odbor, ktorý narába s veľkými skupinami ľudí a ich reakciami na podnety za vopred daných okolností. Inak povedané,

predpokladá sa, že táto veda dokáže predpovedať spoločenské a historické zmeny.“

„Hovoríte ,predpokladá sa‘. Spochybňujete túto možnosť na základe svojich matematických znalostí?“

„Nie,“ odvetil Trevize. „Nie som psychohistorik. Rovnako ním nie je ani vláda Nadácie, ani žiadny z občanov Terminusu, ani nijaký...“

Kodell zdvihol ruku a ticho povedal: „Prosím vás, pán radný.“ Trevize stíchol.

Kodell pokračoval. „Máte nejaký dôvod predpokladať, že Hari Seldon nevykonával potrebné matematické analýzy, v ktorých sa čo najefektívnejšie spájajú faktory maximálnej pravdepodobnosti a najkratšie trvanie cesty od prvého Impéria k druhému? Cesty, ktorú má pre ľudstvo udržiavať práve Nadácia?“

„Nebol som pri tom,“ namietol Trevize uštipačne. „Ako to mám vedieť?“

„Môžete vedieť, že to neurobil?“

„Nie.“

„Popierate trebárs fakt, že hologram Hariho Seldona, ktorý sa už päťsto rokov objavuje pri historických krízach, je skutočnou reprodukciou jeho osoby a vznikol v poslednom roku jeho života, tesne pred založením Nadácie?“

„To sa asi poprieť nedá.“

„Asi. Odvážite sa povedať, že je to podvod? Že ide len o podvrh, ktorý niekto v minulosti vyrobil s nejakým cieľom?“

Trevize si vzdychol. „Nie. To netvrdím.“

„Ste ochotný trvať na tom, že odkazy Hariho Seldona niekto manipuluje?“

„Nie. Nemám dôvod si myslieť, že by takáto manipulácia bola užitočná či dokonca možná.“

„Aha. Na poslednom vystúpení Hariho Seldona ste sa zúčastnili osobne. Došli ste počas neho k záveru, že jeho analýza spred päťsto rokov celkom presne nesedí na dnešné podmienky?“

„Práve naopak,“ uistil ho Trevize s nečakanou iskrou v oku. „Sedela veľmi presne.“

Kodell akoby jeho emócie vôbec nevnímali. „Pritom však aj po tomto Seldonovom vystúpení stále trváte na tom, že jeho plán neexistuje?“

„Samozrejme! Trvám na tom práve preto, že jeho analýza tak dokonale sadla na...“

Kodell zase vypol nahrávanie. „Pán radný,“ pokrútil hlavou, „kvôli vám sa teraz musím trápiť s mazaním. Pýtal som sa vás, či stále trváte na tomto divnom presvedčení, a vy ste mi začali predkladať dôvody. Zopakujem otázku.“ Nadýchol sa. „Pritom však aj po tomto Seldonovom vystúpení stále trváte na tom, že jeho plán neexistuje?“

„Odkiaľ to viete? Po Seldonovom vystúpení sa nik nestihol porozprávať s mojím udavačským priateľom Comporom.“

„Povedzme, že sme si tipli, pán radný. Povedzme aj, že ste už povedali: ‚Samozrejme!‘ Keby ste to boli ochotný zopakovať bez dodatočných informácií, mohli by sme pokračovať.“

„Samozrejme,“ povedal Trevize ironicky.

„Nuž,“ vyhlásil Kodell, „asi si musím vybrať, ktoré z tých dvoch vyhlásení znie prirodzenejšie. Ďakujem, pán radný.“ Opäť vypol nahrávanie.

Trevize sa ho spýtal: „To je akože všetko?“

„Nateraz áno. Mám všetko, čo potrebujeme.“

„Z toho mi celkom jasne vychádza, že potrebujete len súbor otázok a odpovedí, ktoré by ste Terminusu a Nadačnej

federácii pod jeho vládou prezentovali ako dôkaz, že úplne prijímam legendu o Seldonovom pláne. Keď to potom neskôr popriem, budem vyzeráť ako vyšinutý bojovník s vetrynými mlynmi.“

„Alebo ako zradca v očiach miliónov, ktoré vnímajú Seldona plán ako základnú ochranu Nadácie. Možno to nebude nutné zverejniť, pán radný. Miesto toho by sme mohli dôjsť k vzájomnému porozumeniu, ale ak bude treba, tak si to vypočúje celá federácia.“

„Pane,“ ozval sa zamračene Trevize, „to ste taký nerozumný, že vás vôbec nezaujíma, čo vám môžem povedať?“

„Ako človeka ma to veľmi zaujíma, a ak nadídete správny čas, vypočujem si to so záujmom a s istou dávkou pochybností. Ako riaditeľ bezpečnosti však už mám všetko, čo na teraz potrebujem.“

„Azda viete, že to nijako nepomôže ani vám, ani starostke.“

„Napodiv, mám presne opačný názor. Teraz odídete. Samozrejme, v sprievode strážnikov.“

„Kam ma beriete?“

Kodell sa len usmial. „Dovidenia, pán radný. Nespolupracovali ste ideálne, asi by však nebolo realistické čakať to od vás.“

Ponúkol mu ruku.

Trevize vstal, podávanú ruku však ignoroval. Iba si zrovnal opasok a povedal: „Aj tak len odkladáte, čo je nevyhnutné. Aj iní si určite myslia to, čo ja, alebo k tomu časom dospjú. Ak ma uväzníte alebo popravíte, akurát tým vyvoláte ďalšie otázky a v konečnom dôsledku celý proces urýchlite. Nakoniec vyhrám ja a moja pravda.“

Kodell stiahol ruku a pomaly pokrútil hlavou. „Vy ste fakt blázon, Trevize.“

Musel čakať do polnoci, kým ho dvojica strážnikov prišla odprevadiť zo sídla bezpečnosti. Držali ho tam v miestnosti, ktorá bola celkom pohodlná, ba priam luxusná, no zamknutá. Stále to bola len väzenská cela.

Mal teda viac ako štyri hodiny na to, aby trpko spochybňoval svoje kroky. Celý čas sa pritom nepokojne prechádzal hore-dolu.

Prečo dôveroval Comporovi?

A prečo nie? Zdalo sa, že s ním dokonale súhlasí... Nie, tým to nebolo. Pripadal mu ochotný nechať sa ľahko presvedčiť... Nie, ani týmto. Pôsobil hlúpym dojmom človeka, ktorého ľahko ovládnete, lebo nemá vlastný rozum a názory... Áno, tým to bolo. Poslúžil mu ako vynikajúca búťľavá vrba. Mohol si na ňom cibriať názory a argumenty. Bol skrátka užitočný a Trevize mu dôveroval, ak pre nič iné, tak preto, lebo sa mu to hodilo.

Teraz už bolo aj tak zbytočné uvažovať, či a ako ho mal podozrievať. Mal sa skrátka držať základného pravidla a neveriť vôbec nikomu.

Ale dá sa tak aj žiť?

Asi áno. Asi sa inak ani nedá.

A komu by napadlo, že Brannová nájde odvahu zadržať radného priamo na zasadaní a že sa ani jeden z kolegov nepostaví na jeho obranu? Veď je jedným z nich! Aj keby s ním od základu nesúhlasili, aj keby boli ochotní staviť hoci poslednú kvapku krvi na starostkinu pravdu, už len z princípu sa mali postaviť na ochranu svojich výsad a práv. Brannovej niekedy hovorili aj bronzová dáma a dnes sa rozhodne zachovala, akoby bola z kovu...

Pokiaľ už teda aj ju nemajú v hrsti...

Nie! To je paranoja!

Ale aj tak...

Jeho myseľ chodila okolo tejto možnosti po špičkách a on ju nedokázal ovládnuť, až kým neprišli strážnici.

„Pôjdete s nami, pán radný,“ oznámil mu ten s vyššou šaržou. Hlas mal vážny, bez akýchkoľvek emócií. Podľa výložiek to bol poručík. Na pravom líci mal jazvičku a tváril sa znudene ako vojak, ktorého národ už vyše sto rokov s ním kým nebojuje.

Trevize sa ani nepohol. „Vaše meno, poručík?“

„Som poručík Evander Sopenlor, pán radný.“

„Uvedomujete si, že konáte protizákonne, poručík Sopenlor? Člena rady nemôžete len tak zatknúť.“

„Dostali sme jasný rozkaz, pane,“ bránil sa strážnik.

„Na tom nezáleží. Rozkaz na zatknutie člena rady je sám osebe nezákonný. Mali by ste pochopiť, že za to budete stáť pred vojenským súdom.“

Poručík vyhlásil: „Ale my vás nezatýkame, pán radný.“

„Tak potom s vami nemusím nikam chodiť, nie?“

„Máme rozkaz odvieť vás domov.“

„Trafím aj bez vás.“

„A po ceste vás ochraňovať.“

„Pred čím? Alebo presnejšie – pred kým?“

„Pred zúrivým davom, ktorý by sa mohol zhromaždiť.“

„O poľnoci?“

„Práve z tohto dôvodu sme čakali až doteraz, pane. No a teraz vás už musíme požiadať, aby ste šli s nami. Asi by som mal dodať – nie ako vyhrážku, len čisto pre vašu informáciu –, že podľa rozkazov to máme v prípade potreby dosiahnuť hoci aj silou.“

Až teraz si všimol, že sú obaja vyzbrojení neurónovými bičmi. Zdvihol sa, dúfajúc, že si uchová aspoň náznak dôs-

tojnosti. „Tak dobre. Ideme domov. Alebo cestou zistím, že ma vediete napríklad do väzenia?“

„Nemáme rozkaz vám klamať, pane,“ vyhlásil poručík hrdo. Trevize si uvedomil, že tento človek je profesionál a ešte aj na lož musí dostať priamy rozkaz – a ešte aj potom by ho mohol prezradiť jeho výraz alebo tón.

„Ospravedlňujem sa, pán poručík. Nechcel som naznačovať, že pochybujem o vašej pravdovravnosti.“

Vonku ich čakalo pozemné vozidlo. Ulice boli ľudoprázdne. Nikde ani živej duše, nieto ešte zúrivy dav – ale poručík ani v tomto neklamal. Nehovoril, že vonku čaká zástup rozzúrených ľudí ani že sa tam nejakí zhromaždia. Hovoril len o „dave, ktorý by sa mohol zhromaždiť“. Mohol.

Strážnik si dal záležať, aby bol Trevize stále medzi ním a vozidlom. Nedalo sa mu len tak vykrútiť a ujsť. Trevize nastúpil a on si sadol hneď vedľa neho.

Vozidlo sa pohlo.

Trevize nadhodil: „Keď už budem doma, tak sa zrejme môžem pohybovať celkom voľne – napríklad odísť, ak sa mi bude chcieť?“

„Nemáme rozkaz obmedzovať vašu slobodu pohybu, pokiaľ nekoliduje s rozkazom ochrániť vás.“

„Pokiaľ čo? Čo presne to znamená?“

„Mám rozkaz povedať vám, že keď sa dostanete do svojho bydliska, nesmiete ho opustiť. Na uliciach nie je bezpečne a ja som zodpovedný za vašu ochranu.“

„Inak povedané, som v domácom väzení.“

„Nie som žiadny právnik, pán radný. Nevieť, čo to znamená.“

Pohľad upieral rovno pred seba, no lakťom sa neprestajne dotýkal Trevizovho boku. Trevize sa nemohol ani trocha pohnúť bez toho, aby to nezaregistroval.

Vozidlo zastalo pred jeho domčekom na predmestí Flexner. Momentálne v ňom býval sám – Flavelle sa prejedol nepravideľný životný štýl, ktorý viedol ako člen rady –, takže ho nik nečakal.

„Teraz mám vystúpiť?“ opýtal sa.

„Najprv vystúpim ja,“ oznámil mu poručík. „Pôjdete dnu pod ochranou.“

„Pre vlastnú bezpečnosť?“

„Áno, pane.“

Vnútri ho čakali dvaja ďalší strážnici. Svietila tam nočná lampa, no okná boli stmavené, aby ju nebolo zvonka vidieť.

Chvíľu sa zlostil na narušenie súkromia a potom nad tým iba v duchu mávol rukou. Ak ho rada nedokázala ochrániť na zasadaní, tak určite nemôže pokladať svoj dom za svoj hrad.

Opýtal sa: „Koľkých tu celkovo máte? Celý pluk?“

„Nie, pán radný,“ odvetil mu tvrdý a vyrovnaný hlas. „Len jednu osobu okrem tých, čo vidíte, a tá na vás čaká už dosť dlho.“

Vo dverách obývačky stála Harla Brannová, starostka Terminusu. „Nemyslíte, že je čas poriadne sa porozprávať?“

Uprene sa na ňu zahľadel. „Všetky tieto ťahanice len preto, aby...“

Brannová ho však ticho a prerušila tlmeným, no ráznym: „Ticho, pán radný! A vy štyria – von! Budeme tu v bezpečí aj bez vás.“

Štvorica strážnikov zasalutovala a zvrtila sa na späťku. Trevize ostal sám s Brannovou.

2

STAROSTKA

5

Brannová tam čakala už hodinu a celý čas sa jej hlavou preháňali ťažké myšlienky. Prísne vzaté, dopúšťala sa porušovania domovej slobody. Čo je horšie, celkom neústavne pošliapala prácu člena nadačnej rady. Podľa prísnych zákonov o zodpovednosti starostu – platných od čias Indbura III. a Mula pred takmer dvomi storočiami – by ju mohla čakať ústavná žaloba.

Práve však bežalo dvadsaťštyri hodín, počas ktorých sa jej prepáči úplne všetko.

Prvé dve storočia boli zlatou dobou Nadácie. Bola to hrdinská éra – aspoň pri spätnom pohľade. Neboráci, ktorí si museli pretrpieť toto obdobie neistoty, by asi na vec mali trochu iný názor. Najväčšími hrdinami v nej boli Salvor Hardin a Hober Mallow, z ktorých neskôr urobili polobohov takmer na úrovni samotného Hariho Seldona. Spolu s ním vytvárali základné piliere pre všetky legendy (a dokonca de-jepis) Nadácie.

V týchto pradávných časoch však bola Nadácia iba drobný svet, ktorý si sotva dokázal udržať štyri kráľovstvá a mal len veľmi nejasnú predstavu o Seldonovom pláne, čo ju chránil dokonca aj pred zvyškami mohutného Galaktického impéria.

Čím viac rástla v role politického a obchodného subjektu, tým nepodstatnejší boli aspoň napohľad jej vládcovia a bojovníci. Na Lathana Deversa sa už takmer celkom zabudlo.

Ak si ho ešte niekto pamätal, tak len pre jeho tragickú smrť v baniach pre otrokov, a nie pre jeho nepotrebný, no úspešný boj proti Belovi Riosovi.

Zabudlo sa aj na Bela Riosa, najurodzenejšieho zo všetkých protivníkov Nadácie. Zatienil ho Mul, ktorý ako jediný dokázal narušiť Seldonov plán a ovládnuť Nadáciu. Bol to jediný skutočne veľký nepriateľ a zaradil sa medzi veľikánov dejín.

Málo sa pamätalo aj na to, že Mula v podstate zastavila jediná žena, Bayta Darrellová, a že to dokázala bez cudzej pomoci – a bez Seldonovho plánu. Podobne si už málokto pamätal, že jej syn a vnučka – Toran a Arkady Darrellovci – porazili druhú Nadáciu, takže už vládla iba jedna jediná.

Títo neskorší víťazi už nepatrili medzi hrdinské postavy dejín. Prešlo toľko času, že aj najväčší hrdinovia sa scvrkli na obyčajných smrteľníkov. No a Arkady napísala životopis Bayty Darrellovej štýlom, ktorý urobil z jej babičky skôr romantickú postavu ako dejinnú hrdinku.

No a potom už neboli žiadni hrdinovia – ani dejín, ani romantických príbehov. Posledný výbuch násilia predstavovala kalganská vojna, a aj to bol len drobný konflikt. Takmer dve storočia v mieri! Za celých stodvadsať rokov neutrpela Nadácia ani škrabanec na niektorej zo svojich lodí.

Bol to dobrý mier, to Brannová nepopierala. Priniesol im nevídanú prosperitu. Nadácia počas neho nezaložila druhé Galaktické impérium – nachádzala sa ešte len v polovici Seldonovho plánu –, no v podobe Nadačnej federácie pevne ovládla vyše tretinu roztrúsených politických jednotiek galaxie, a ktoré nemohla ovládnuť, tie aspoň ovplyvňovala. Keď ste oznámili, že prichádzate z Nadácie, veľmi zriedka to nevyvolalo hlboký rešpekt. Nikto na miliónoch obývaných svetov galaxie nemal vyššie postavenie ako starostovia Terminusu.

Ich titul sa nemenil. Zdedili ho po lídrovi malého, zaznávaného mestečka na vzdialenom okraji civilizácie spred päťsto rokov, nikomu však nenapadlo zmeniť ho či pridať k nemu jediný atóm niečoho vznešenejšieho. Aj bez toho sa mu mohol rovnať len takmer zabudnutý titul imperiálneho veličenstva.

Teda, okrem samotného Terminusu, kde mali starostovia výrazne obmedzenú moc. Spomienky na Indburovcov ešte celkom nevyprchali. Ľudia si nepamätali ani tak ich tyraniu ako to, že prehrali s Mulom.

Harla Brannová bola najsilnejšia zo všetkých starostov po Mulovej smrti (to vedela naisto) a len piata žena v tomto úrade – a aj ona mohla otvorene použiť silu len v tento jediný deň.

Bojovala za svoju interpretáciu toho, čo je správne a čoho by sa mali držať napriek zaťatej opozícii ľudí, ktorí túžili po väčšej prestíži vnútorných svetov galaxie s aurou imperiálnej moci – a vyhrala.

Ešte nie, vravela im. Ešte nie! Prestahujte sa do vnútorných svetov predčasne a práve pre to nakoniec prehráte. Potom vystúpil Seldon a podporil ju slovami, ktoré sa takmer nedali rozlíšiť od jej vlastných.

V očiach celej Nadácie vďaka tomu oplývala múdrosťou takmer ako sám Seldon, dobre však vedela, že ľudia vedia zabúdať z minúty na minútu.

A on sa opovážil mať pravdu!

Práve v tom bolo najväčšie nebezpečenstvo. Mal pravdu a práve ňou by mohol zničiť celú Nadáciu.

Teraz sa mu postavila zoči-voči bez zbytočných svedkov.

Smutne povedala: „Nemohli ste za mnou prísť v súkromí? Museli ste to vykričať do celej rady, len aby ste sa ma hlúpo pokúsili vykresliť ako bláznivú ženskú? Čo ste to urobili, vy bezduchý chlapec?“

Trevize cítil, ako sa červená. Mal čo robiť, aby potlačil hnev. Starostka už nebola najmladšia, onedlho ju čakali šesťdesiate tretie narodeniny. Nechcelo sa mu prekrikovať so ženou, ktorá bola od neho dvakrát staršia.

Okrem toho bola zbehlá v politických šarvátkach a vedela, že ak dokáže hneď na úvod vyvieš protivníka z miery, má napoly vyhraté. Táto taktika je však úspešná len s publikom a tu nebolo žiadne, pred ktorým by ho mohla zahanbiť. Boli tu len oni dvaja.

Preto jej slová ignoroval a zo všetkých síl sa k nej snažil pristupovať bez emócií. Bola stará a preferovala unisexové oblečenie, ktoré sa nosilo už po dve generácie. Nepristalo jej. Starostka, líderka celej galaxie – ak môže mať galaxia lídra –, bola len obyčajná stará žena, ktorú by ste si mohli pomýliť so starým mužom, keby nenosila vlasy uviazané dozadu miesto rozpustených, akým dávali prednosť muži.

Podmanivo sa usmial. Nech sa už oveľa staršia oponentka akokoľvek snažila, aby oslovenie „chlapec“ vyznelo urážlivé, tento konkrétny „chlapec“ mal výhodu svojej mladosti a krásy – a veľmi dobre si to uvedomoval.

Povedal: „Máte pravdu. Mám tridsaťdva, takže sa dá povedať, že som ešte svojím spôsobom chlapec. Som aj člen rady, čo nutne znamená, že musím byť bezduchý. S tým prvým sa nedá nič robiť. Za to druhé sa môžem tak nanajvýš ospravedlniť.“

„Nechápete, čo ste urobili? Nestojte tu a nepokúšajte sa byť vtipný. Sadnite si, zapojte hlavu a racionálne mi odpovedzte.“

„Viem, čo som urobil. Povedal som pravdu, ako ju vidím ja.“

„Opovažujete sa mi postaviť práve v tento deň? Práve keď mám takú prestíž, že vás môžem zatknúť priamo na zasadaní a nik sa neodváža čo i len namietnuť?“

„Rada čoskoro chytiť dych a bude namietať až-až. Možno namieta už teraz. No a mňa bude počúvať o to viac, o čo viac sa ma snažíte umlčať.“

„Nik vás počúvať nebude, lebo keby som si myslela, že budete pokračovať v tom, čo ste začali, správala by som sa k vám ako k vlastizradcovi v celom rozsahu nadačných zákonov.“

„V tom prípade by ma čakal proces. Mohol by som sa vyjadriť na súde.“

„Na to sa nespoliehajte. Starostovia majú za výnimočného stavu k dispozícii obrovské právomoci, aj keď ich využívajú len veľmi zriedka.“

„Na základe čoho by ste vyhlásili výnimočný stav?“

„Niečo si vymyslím. Toľko vynachádzavosti mi ešte ostalo a politického rizika sa momentálne báť nemusím. Netlačte ma k tomu, mladý muž. Buď sa tu a teraz dohodneme, alebo už nikdy nebudete slobodný. Zvyšok života strávite vo väzení, za to vám ručím.“

Uprene na seba hľadeli – Brannová v sivej, Trevize v odtieňoch hnedej.

Nakoniec sa spýtal: „Na čom presne by sme sa mali dohodnúť?“

„Aha. Ste zvedavý. To je lepšie. Takto sa miesto konfrontácie môžeme pustiť do konverzácie. Aký je váš postoj?“

„To dobre viete. Chodili ste po rozumy k radnému Comporovi, nie?“

„Chcem ho počuť priamo od vás. Chcem vedieť, ako vyzerá v svetle seldonovskej krízy, ktorú sme práve prekonali.“

„No dobre. Ak to naozaj chcete, pani starostka...“ Takmer miesto toho povedal „starká“. „Seldonov hologram hovoril

príliš presne, priam nemožne s ohľadom na to, že od jeho nahrávania prešlo pol tisícročia. Pokiaľ viem, je to jeho ôsme vystúpenie. Na niektorých nebol nik, kto by ho videl. Prinajmenšom raz, za vlády Indbura Tretieho, hovoril celkom mimo vtedajšej reality. Ale to bolo za čias Mula, však? Na ktorom z tých ôsmich vystúpení sa však trafil tak presne ako teraz?“

Dovolil si náznak úsmevu. „Na žiadnom, pani starostka. Historické záznamy ukazujú, že ešte nikdy nedokázal opísať situáciu tak presne a do takých detailov.“

Brannová sa opýtala: „Chcete naznačiť, že Seldonovo vystúpenie – jeho holografickú podobu – pripravil niekto zo súčasnosti, napríklad ja? Že Seldona iba hral nejaký herec?“

„Vylúčiť sa to nedá, pani starostka, ja som to však takto nemyslel. Pravda je oveľa horšia. Som presvedčený, že Seldonov hologram aj jeho opis dnešného historického momentu vznikol pred pästo rokmi. Povedal som to aj vášmu Kodellovi, ktorý so mnou prešiel cez detailne pripravené divadielko, v ktorom mám vyzeráť ako človek, ktorý podporuje povery nemysliacich Nadačníkov.“

„Áno. Ak bude treba, tú nahrávku použijeme. Nadácia z nej pochopí, že ste vlastne nikdy neboli proti.“

Trevize rozhodil ruky. „Ale ja som proti! Seldonov plán v podobe, v ktorej mu veríme, už neexistuje azda dve storočia. Toto podozrenie vo mne rastie už roky a to, čo sme pred dvanástimi hodinami zažili v krypte, ho potvrdzuje.“

„Lebo sa príliš trafil do reality?“

„Presne tak. Nesmejte sa. To je najjasnejší dôkaz.“

„Ako vidíte, nesmejem sa. Pokračujte.“

„Ako mohol byť taký presný? Pred dvomi storočiami sa v svojej analýze totálne mýlil. Od založenia Nadácie prešlo tristo rokov a on absolútne netrafil dobové trendy. Absolútne!“

„Ale veď ste to pred chvíľou sám vysvetlili, pán radný. Spôsobil to Mul. Na scéne sa objavil mutant s mimoriadnymi psychickými schopnosťami, ktorého Seldonov plán jednoducho nemohol predvídať.“

„Ale objavil sa – či už predvídane, alebo nie. Úplne vykoľajil Seldonov plán. Nevládol dlho a nemal potomkov. Nadácia znova získala nezávislosť a ďalej ovládala čoraz väčšiu časť galaxie, ale ako sa mohol Seldonov plán vrátiť do pôvodných koľají po tom, čo ho udalosti načisto rozmetali?“

Brannová sa tvárila pochmúrne. Pevne si stískala starnúce ruky. „Aj na to máme jasnú odpoveď. Boli sme len jedna z dvoch Nadácií. Čítali ste historické knihy.“

„Čítal som životopis Bayty Darrelovej z pera Arkady – koniec koncov, je to povinné čítanie v škole – aj ďalšie jej romány. Čítal som oficiálne dejiny Mula a obdobia po ňom. Smiem o nich pochybovať?“

„V čom presne?“

„Oficiálne sme my, prvá Nadácia, mali udržiavať a rozvíjať znalosti fyzikálnych vied. Mali sme fungovať otvorene a v historickom vývoji sa držať Seldonovho plánu, aj keď možno nevedomky. Existovala však aj druhá Nadácia, ktorá mala uchovávať a rozvíjať psychologické vedy vrátane psychohistórie, a jej existencia mala byť utajená ešte aj pred nami. Druhá Nadácia slúžila na precizovanie plánu a naprávanie historických dejov v galaxii, ak sa od neho odklonia.“

„Tak si odpovedzte sám,“ povedala starostka. „Bayta Darrellová porazila Mula – možno ju k tomu inšpirovala druhá Nadácia, aj keď to jej vnučka zásadne odmietala. Druhá Nadácia potom zapracovala na tom, aby sa dejinné pohyby po Mulovej smrti vrátili naspäť na cestu vytýčenú plánom. Zjavne sa jej to podarilo. O čom to teda hovoríte, pán radný?“

„Pani starostka, z rozprávania Arkady Darrellovej je nadslnko jasnejšie, že druhá Nadácia pri snahe o napravenie galaktických dejín podkopala celý Seldonov plán, lebo sa tým pripravila o utajenie. My, prvá Nadácia, sme si uvedomili, že existuje aj náš zrkadlový obraz v druhej Nadácii, a nedokázali sme žiť s vedomím, že s nami niekto manipuluje. Preto sme sa pustili do hľadania druhej Nadácie, aby sme ju mohli zničiť.“

Brannová prikývla. „Aj sa nám to podarilo, ako píše Arkady Darrellová. Druhá Nadácia však ešte predtým stihla vrátiť galaktickú históriu naspäť do správnych koľají, z ktorých ju vyhodilo stretnutie s Mulom. Teraz sa po nich iba vezieme.“

„Vy tomu naozaj veríte? Podľa historických záznamov sa podarilo nájsť druhú Nadáciu a porátať sa s jej členmi. Malo sa to stať v roku tristosedemdesiatosem nadačného letopočtu, čiže pred stodvadsiatimi rokmi. Celých päť generácií sme mali fungovať bez druhej Nadácie a ostať tak presne v intenciách plánu, že na poslednom vystúpení Seldon hovoril prakticky to isté ako vy.“

„To sa dá interpretovať kvalitou môjho úsudku pri hodnotení historických trendov.“

„Odpustite mi, nemám v úmysle spochybňovať kvality vášho úsudku, ale oveľa pravdepodobnejšie mi pripadá, že sme druhú Nadáciu nikdy nezničili. Stále nám vládne. Stále nami manipuluje. To je skutočný dôvod, prečo sme sa vrátili do koľají Seldonovho plánu.“

7

Ak toto vyhlásenie starostku šokovalo, nijako sa to na nej neprejavilo.

Už bolo po jednej v noci, zúfalo to chcela celé ukončiť, ale nesmela sa unáhliť. Musela to na tohto mladíka uhrať a nesmela pretrhnúť vlasec, za ktorý ho ťahá, kam treba. Nechcela sa ho len celkom neužitočne zbaviť, keď ho ešte predtým mohla využiť.

„Naozaj?“ spýtala sa. „Podľa vás je teda Arkadin opis kalganskej vojny a zničenia druhej Nadácie celkom falošný? Vymyslený? Zavádzajúci? Klamlivý?“

Trevize pokrčil plecami. „Nemusí byť nič z toho. O tu teraz nejde. Predpokladajme, že jej opis pravdivo opisuje všetko, čo vedela. Predpokladajme, že sa všetko odohralo presne tak, ako píše – odhalili sme hniezdo druhej Nadácie a zatočili s jej príslušníkmi. Ako môžeme naisto vedieť, že sme dostali úplne všetkých? Druhá Nadácia operovala po celej galaxii. Nemanipulovala s dejinami len na Terminuse či v Nadácii. Nemala pod palcom len hlavný svet našej federácie. Niektorí jej členovia sa museli nachádzať tisícky parsekov od nás a možno ešte ďalej. Je pravdepodobné, že sme ich všetkých dostali?

A ak nie, môžeme povedať, že sme vyhrali? Mohol to za svojich čias vyhlasovať Mul? Dobyl Terminus a s ním aj všetky svety pod nadačnou kontrolou, ale planéty nezávislých obchodníkov mu vzdorovali aj naďalej. Dobyl aj tie, no unikli mu traja utečenci: Ebling Mis, Bayta Darrellová a jej manžel. Ovládol oboch mužov a nechal bez kontroly iba Baytu. Len ju a nikoho iného. Ak máme veriť romantickému opisu jej vnučky, spravil to z číreho sentimentu. Aj to však stačilo. Podľa Arkady si mohla robiť, čo chcela, len jediná žena a aj to stačilo, aby nikdy nenašiel druhú Nadáciu a nakoniec prehral.

Jediná osoba znamenala jeho prehru! Taký vie byť význam jedinej osobnosti napriek všetkým legendám, ktoré ob-

klopujú Seldonov plán a jeho tvrdenia, že jednotlivec je nič a masy sú všetko.

No a ak sme neodhalili nie jedného príslušníka druhej Nadácie, ale niekoľko desiatok, čo je celkom pravdepodobné, tak čo ďalej? Nedali by sa znova dokopy, nespojili sily, nerozbehli svoje úsilie, nezverbovali a nevyškoliť ďalších členov a nespravili z nás ostatných zase len figúrky v svojej hre?“

Brannová sa ho vážne spýtala: „Vy tomu veríte?“

„Som si tým istý.“

„Ale povedzte mi, pán radný, prečo by sa s tým namáhali? Prečo by sa ich úbohé zvyšky tak zúfalo držali služby, o ktorú nik nestojí? Čo by ich hnalo k tomu, aby ďalej udržiavali galaxiu na ceste k druhému Impériu? A keby na tom aj nejaká drobná skupinka trvala, prečo by nás to malo trápiť? Prečo sa jednoducho nezmieriť s plánom a nebyť vďačný za to, že aj kvôli nim sa od neho neodkloníme?“

Trevize si pretrel oči. Aj keď bol mladší, vyzeral unavenejšie ako starostka. Uprene sa na ňu pozrel a vyhlásil: „Vám môžem veriť. Povedzte mi, máte azda dojem, že to druhá Nadácia robí pre nás? Že ju tvoria samí idealisti? Nie je vám zo znalostí politiky – praktických záležitostí moci a manipulácie s ľuďmi – jasné, že to robia len a len pre seba?“

Sme ich meč. Sme motor, hnacia sila. V pote tváre pracujeme, krvácame, trpíme. Im stačí len ovládať dejiny. Tu upravia nastavenie, tam zmenia parameter, a to všetko bez rizika pre seba samých. No a potom, keď bude všetko hotové a po tisícke rokov šialenej námahy konečne pripravíme všetko pre druhé Impérium, ľudia z druhej Nadácie sa stanú jej vládnuťou elitou.“

Brannová sa opýtala: „Preto chcete druhú Nadáciu celkom eliminovať? Po tom, čo sme sa dostali do polovice cesty

k druhému Impériu, chcete všetko riziko nechať len na nás, aby sme mohli byť vládnuťou elitou? O to vám ide?“

„Presne tak! Presne o to mi ide! Nemalo by aj vám? My dvaja sa toho nedožijeme, ale vy máte vnúťatá a raz ich možno budem mať aj ja, no a ony budú mať vlastné a tak ďalej. Chcem, aby zožali plody našej práce a mohli sa pozerat' do minulosti s hrdosťou na to, čo sme dosiahli. Nechcem, aby všetka sláva pripadla akémusi tajomnému sprisahaniu z dielne Hariho Seldona, ktorý rozhodne nepatrí medzi mojich hrdinov. Hovorím vám, že ak necháme jeho plán bežať aj naďalej, predstavuje väčšiu hrozbu než akýkoľvek Mul. Do galaxie, vlastne aj ľutujem, že Mul nerozmetal celý jeho plán tak, aby sa k nemu už nikdy nedalo vrátiť. Prežili by sme ho. Bol jediný svojho druhu a bol to smrteľník ako my všetci. Druhá Nadácia sa zdá nesmrteľná.“

„Ale vy by ste ju radi zničili, nemám pravdu?“

„Keby som vedel ako!“

„Keď však nevíete ako, nemáte pocit, že skôr ona zničí vás?“

Pohrdavo si ju premeral. „Mal som pocit, že aj vy by ste mohli byť pod jej vplyvom. To, ako presne ste odhadli, čo Seldon povie, aj ako ste sa neskôr stavali ku mne, mohla byť práca druhej Nadácie. Mohli by ste byť len prázdna schránka, ktorú druhá Nadácia vyplnila, čím chcela.“

„Tak prečo sa so mnou tak otvorene rozprávate?“

„Pretože keby ste boli pod kontrolou druhej Nadácie, tak som už aj tak stratený a aspoň si trocha uľavím od hnevu. Najmä však staviam na možnosť, že nie ste pod ich kontrolou, akurát si neuvedomujete, čo robíte.“

Brannová vyhlásila: „Tú stávkú by ste vyhrali. Nie som pod kontrolou nikoho okrem seba samej. Lenže ako si môžete byť istý, že hovorím pravdu? Keby ma ovládala druhá